

Izveštaj sa 20. Konferencije Evropskog foruma tumača znakovnog jezika (EFSLI)

„Oprez! Moć i odgovornost na polju prevođenja znakovnog jezika ”

Jubilarna, 20. EFSLI Skupština i Konferencija je održana od 14. do 16. septembra u Beču u Austriji. Domaćin konferencije je bila Asocijacija tumača znakovnog jezika Austrije (ÖGSDV).

Tema Konferencije je bila: „**Oprez! Moć i odgovornost na polju prevođenja znakovnog jezika**”.

Konferenciji je prisustvovalo preko 280 tumača iz 30 država širom Evrope, Amerike, Azije i Australije. Kao predstavnice naše zemlje i Asocijacije tumača srpskog znakovnog jezika, EFSLI konferenciji su prisustvovala Desanka Žižić i Ivana Bučko, predsednica i članica Izvršnog Biroa ATSZJ-a, tumači znakovnog jezika iz Beograda.

Konferencija se bavila pitanjima moći i odgovornosti u oblasti prevođenja znakovnog jezika u svim oblastima, kao i o potrebi da tumači odgovorno donose odluke po pitanju moći.

Konferencija je rasvetlila neka od relevantnih pitanja kao što su: kako se moć distribuira među učesnicima u radnom okruženju tumača, kako učesnici koriste moć, odgovornosti tumačenja i šta su faktori koji utiču na raspodelu moći. Moć je centralno i najvažnije pitanje u svim oblastima u kojima rade tumači, stoga tumači treba da odgovorno rukovode njome.

17.9.2011.

Prvi dan konferencije je započeo pozdravnom rečju predstavnika svih relevantnih organizacija u Evropi i svetu, a to su: Helena Jarmer, predsednica Australijske asocijacije gluvih, Maya de Wit bivša predsednica EFSLI-ja, Mark Wheatley, direktor Evropske Unije gluvih, Debra Rassel, predsednica WASLI-ja, Sanja Tarzaj, član odbora Evropskog udruženja gluvoslepih i Marinella Salami aktuelna predsednica EFSLI-ja. Učesnike je rečima dobrodošlice pozdravila i Barbara Gerstbach, predsednica Austrijske asocijacije tumača znakovog jezika (ÖGSDV).

Prvo predavanje, pod nazivom: „**Pitanja moći i odgovornosti prevođenja znakovnog jezika i u zajednici gluvih**“ održala je profesorka Patricija Shores Hermann iz Švajcarske. Ona je ujedno bila i glavni govornik konferencije.

Suština ovog predavanja je bila da doprineše boljem razumevanju kako se i čime tumači rukovode kada je u pitanju moć i odgovornost, kada tumači koriste moć i zašto i kada prevodioci koriste tu moć u svom profesionalnom okruženju. Termin „moć“ ima različita značenja, koristi se i kao mera uticaja ili kontrole nad ishodima, i kao kontrola nad resursima i mogućnostima. Termin „odgovornost“ se koristi kao profesionalno ponašanje u primeni i korišćenju tih određenih „moći“.

Profesorka je dala deset kriterijuma kojih tumači treba da se pridržavaju kako bi profesionalno, efikasno i pravedno prevodili.

Deset kriterijuma "načina razmišljanja" imaju značajnu ulogu u uspostavljanju moći u toku prevođenja :

1. Iz medicinskog modela u socijalni model
2. Iz jedne homogenizovane zajednice u kulturu pluralizma
3. Od patronizacije u partnerstvo
4. Prepreke u pristupačnosti
5. Zavisnost u nezavisnosti
6. Monolingualism u višejezičnost

7. Izolacija u alijansu

8. Fragmentacija u centralni resursi

9. „Ne mogu“ u „mogu “

10. Minimalni standardi u maksimalni standardi

Sprovedeno je istraživanje širom Evrope sa predstavnicima nekoliko različitih zajednica Gluvih u Evropi. Rezultati još uvek nisu objavljeni.

Rezultati ovog upitnika će pružiti podatke o trenutnom razmišljanju tumača znakovnog jezika, vrste moći koju mogu da koriste, kao i vrste i načini razmišljanja koji trenutno preovladavaju u okviru svojih nacionalnih zajednica (spomenuto je da postoje kulturne razlike u načinu rada prevodioca za znakovni jezik vodeći računa o načinu razmišljanja unutar svojih zajednica). Istraživanje takođe treba da pruži informacije o stepenu u kome su prevodioci svesni njihove upotrebe moći, i u kojoj fazi prevođenja (pripremna, performanse i završetak / refleksija) se moć najviše koristi.

“Pitanja identiteta u prevođenju znakovnog jezika. Moć i odgovornost u predstavljanju identiteta drugih osoba” je sledeće predavanje na EFSLI Konferenciji koje je održala Flora Savvalidou iz Grčke.

Predavanje se odnosilo na pitanja identiteta tumača tokom prevođenja. Kada ljudi komuniciraju, oni u komunikaciju uključuju i svoje identitete. U interakciji koja se odvija kroz tumača, tumač takođe unosi sopstvene identitete u komunikaciju. Tumač ima moć i uticaj na procese ishoda i shvatanja identiteta bez da sagovornici imaju neku kontrolu. Ova količina moći je usko povezana sa svešću tumača o zajednici Gluvih, pitanja Gluvih osoba ali isto tako sa činjenicom da tumač ima svoje identitete, svoje procese inputa i autputa koji ispoljava tokom komunikacije. Autputi su često vezani sa sledećim pitanjima:

- Kako me vide sagovornici, kako me vidi država?
- Da li se ponašam po kodeksu ?
- Kakvi su interpersonalni odnosi?
- Šta o meni misle sagovornici ?
- Neću prevesti 100% informaciju
- Sagovornici su mi prijatelji
- Kako izgledam ?
- Ja sam dete gluvih roditelja
- Ja imam snažan identitet Gluve osobe

U istraživanju teorije identiteta (Bruke / Stets 2009) pravi se jasna razlika između identiteta tumača i identiteta osobe koja nije na zadatku. Dalje se izražava snažna veza između pitanja identiteta i anksioznosti kao i snažna uloga koju igra identitet u samom poslu prevođenja. Istraživanje ukazuje na

potrebu da se tumači edukuju po pitanjima strategije upravljanja i kontrole anksioznosti na treninzima i u samom prevođenju.

„Prevođenje znakovnog jezika u raznovrsnim kulturnim i lingvističkim kontekstima“, predavanje je održao direktor Evropske unije gluvih Mark Wheatley.

Prvi deo predavanja odnosio se na sam rad EUD-a, dok se u drugom delu predavanja predavač osvrnuo na potrebu za visoko obrazovanim tumačima koji će odgovoriti na potrebe Gluvih osoba koji se trenutno bave poslovima u Evropskom Parlamentu i koji za potrebe komunikacije moraju pored sebe da imaju tumače koji su istog obrazovnog nivoa kao i oni sami. To su uglavnom osobe koje su stekle titulu doktora nauka. Ti tumači pored posedovanja odgovarajuće diplome moraju da poznaju kulturološke, istorijske i lingvističke pozadine svakog od svojih klijenata.).

Naredno predavanje održale su Maartje De Meulderi , iz Finske i Isabelle Heyerick iz Belgije pod nazivom „ **(Glupi) tumači na televiziji: izazovi moći i odgovornosti** “

Fokus predavanja je bio na potrebi edukacije gluvih tumača ali i na istraživanju sprovedenom u Belgiji koji se odnosio na poređenje gluvog i čujućeg tumača u medijima. Naime, flamanska televizija VRT je sprovela istraživanje tako što je angažovala gluvog tumača i tumača koji čuje. To istraživanje je izazvalo jake polemike u zajednici Gluvih i među samim tumačima. Rezultati istraživanja su u korist gluvih tumača. Neke od tvrnji u korist tome su:

1. Praktična dimenzija. Gluvi tumači mogu da čitaju sa Auto-Q. Čujući tumač treba da bude sa druge strane kamere i da mu doda informacije ukoliko se objavljuje najnovija vest koja se ne nalazi na Auto-Q.
2. Politička dimenzija. Ako gluvi tumači mogu to da rade – treba im omogućiti.
3. Osnaživanje zajednice gluvih.
4. Odgovornost koji gluvi tumači prema zajednici. Ta odgovornost je vezana za „višu etiku“. Gluvi tumač će uvek informaciju preneti tako da svaki član zajednice Gluvih ne ulaže kognitivni napor da informaciju razume ne vodeći računa o strukturi vesti i o govornom jeziku – to nije slučaj sa čujućim tumačima.
5. Kulturološka dimenzija. Gluva osoba se lakše indentifikuje sa gluvom publikom.
6. Lingvistička dimenzija. Tumač sa indentitetom Gluve osobe koristi pespektivu prvog lica u prevodu i time olakšava razumevanje infromacije.
7. Proces i modalitet. Prevod bliži znakovnom jeziku je onaj koji se čita sa Auto –Q pre nego onaj koji čujući tumač dobije usmeno.

8. Motivacija tumača. Tumač koji čuje „pomaže“ zajednici. Gluvi tumač promoviraju svoj jezik i uzor je zajednici Gluvih.
9. Gluvim tumačima je prvi jezik znakovni jezik, dok je tumačima koji čuju znakovni jezik drugi jezik.

U okviru konferencije sat vremena se posvetilo poster prezentacijama na temu moći i odgovornosti na polju prevođenja znakovnog jezika, u ovoj sesiji učestvovalo je 20 prezentera iz Evrope i Amerike. Najbolji poster je simbolično nagradjen.

U poslepodnevnom delu održale su se tri paralelne sesije:

„ Upravljanje moći - Power Management - Šta mogu načiti tumači znakovnog jezika? “, Zane Hema iz Ujedinjenog Kraljevstva

„ Moć struke, uzeti zdravo za gotovo? “, Ingeborg Skaten iz Norveške

„Gluvi tumač i čujuć tumač u timu: slaveći naš odnos“ (Christopher Tester i Sharon Neumann Solow iz SAD)

Na početku predavanja pod nazivom: **„Moć struke, uzeti zdravo za gotovo?“**, profesorka Skaten Ingeborg Skaten iz Norveške se osvrnula na profesiju tumača kao i na tržište i prevodilačke servise u Norveškoj. Radionica se odnosila na odgovore na pitanja o samoj profesiji jer profesija postoji samo ukoliko postoje određene varijable koje je podržavaju.

Varijable su sledeće:

1. Dužina profesionalne edukacije tumača znakovnog jezika
2. Nezavisnost profesije
3. Kako je tržište regulisano u državi

18.9.2011.

Patricia Brück iz Austrije je predavanjem **“Moći odgovornost tumača u raznim situacijama: Stavovi dve generacije gluvih korisnika u Austriji „** započela drugi dan EFSLI Konferencije.

Rezultati istraživanja koje je prezentovala Bruck su odgovori na pitanja vezana za moć (čujućeg) tumača u komunikaciji.

Većina gluvih osoba tvrdi da je kompletna moć na tumačima. Takođe, po odgovorima gluvih osoba, tumači imaju moć da daju i oduzmu reč nekom od sagovornika i na taj način da utiču na

ishod komunikacije. Dalje, izbor registra tumača i tajming (potreba da se razjasne pojmovi) u velikoj meri utiču na samu komunikaciju. Emocije tumača (prijatejski dnosi tumača sa sagovornicima, odnos spram teme i dr.) umnogome utiču na koncept i smisao poruke.

.....

Poslednje predavanje na konferenciji „*Prevodilačke odluke i moć: Pravni diskurs ili pravne razlike?* “ održala je Debra Russell iz Kanade, predsednica svetskog udruženja tumača za znakovni jezik.

Ovo predavanje se odnosilo na temu koja govori o Prevođenju u pravnom kontekstu koje je opterećen nejednakim odnosem moći sudske grane vlasti i Gluvih osoba. Kako tumači utiču na raspodelu moći i šta konkretno čine kako bi umanjili svoju moć u ovakvim situacijama.

Odgovor je u unutrašnjoj kontroli tumača. Kako se tumač predstavi svim učesnicima takve će posledice biti. Gde god se tumač nađe da prevodi, svojim predstavljanjem on utiče na sled i proces komunikacije. Tumač mora jasno da se predstavi i da njegov rad bude jasan svima.

Dr Rasel se osvrnula na važnost pripreme kako bi se na pravi način razumela odgovornost tumača. Ali i na pitanje kako se gluvi tumači i čujuć tumači u timu odnose prema jazu u moći i kako se na tumače gleda sa strane sudske osoblja. Postoje uslovi i okolnosti koje mogu dodatno da poremete odnos učesnika u postupku i u tom slučaju tumač ima moć da uzme više vremena kako bi doneo bolju odluku i preveo tačnije. Ako tumač prevodi konsektivno, uvek će naglasiti da mu je potrebno više vremena i da taj proces duže traje. Ukoliko je to potrebno, tumač ima moć da odluči i pozove gluvog tumača da radi u timu. Mnogi čujuć tumači ne žele gluvog tumača u timu, jedan od razloga je što se čujuć tumač strepi od procene znanja jezika gluvog tumača.

Zaključak:

Ako tumači ne definišu svoju profesiju – neko drugi će to sigurno uraditi umesto njih!

Nakon održanih predavanja, održale su se prezentacije paralelnih sesija i plenarna diskusija.

Čestitkama za uspešno održanu konferenciju, usledilo je svečano zatvaranje 20. po redu efsli Konferencije, u okviru koje je najavljena sledeća efsli Skupština i Konferencija koje će se održati u Ljubljani u Sloveniji od 13. do 15.9.2013. godine.

U Beogradu, 29.09.2012.

Desanka Žižić